

Köszöntelek Benneteket évkezdő találkozóikon: *Jézus legyen Veletek!*

Elmúlt a nyár, de a kánikula itt maradt nekünk. Az előírások szerint a *képmutatókról* elmélkedünk.

Nézzünk tükörbe és bánjuk meg a vétkeinket... Atyánk bocsánatát kérjük (Kyrie) és őt dicsérjük (Gloria).

Imádkozzunk! Istenünk, miért baj az, ha Előtted és mások előtt is szépek és jók akarunk lenni?... Jó, jó, rajtunk múlik, de ebben Neked nagyon kell segítened minket, aki élsz...

Evangélium Márk könyvéből (7, 1-8, 14-15, 21-23)

¹Köréje gyűltek a farizeusok és néhányan az írástudók közül, akik Jeruzsálemből jöttek, ²és észrevették, hogy némelyik tanítványa tisztátalan, vagyis mosdatlan kézzel étkezik. ³A farizeusok és általában a zsidók ugyanis addig nem esznek, míg meg nem mosták a kezüket egy maréknyi vízzel, mert ragaszkodnak a vének hagyományaihoz, ⁴és amikor hazamennek a piacról, addig nem esznek, míg meg nem mosakodtak. Sok egyéb más is van, amit hagyományként átvettek és őriznek, amilyen például a poharak, korsók, rézedények és fekhelyek megmosása. ⁵Megkérdezték tehát tőle a farizeusok és az írástudók: „Miért nem élnek a te tanítványaid a vének hagyományai szerint, és miért étkeznek tisztátalan kézzel?” ⁶Ő pedig ezt válaszolta nekik: „Találónan prófétált Ézsaiás rólatok, ti képmutatók, amint meg van írva: Ez a nép csak ajkával tisztel engem, de szíve távol van tőlem. ⁷Hiába tisztelnek engem, ha olyan tanításokat tanítanak, amelyek emberek parancsolatai. ⁸Az Isten parancsolatát elhagyva az emberek hagyományához ragaszkodtok.”

¹⁴Ismét odahívta a sokaságot és így szólt hozzájuk: „Hallgassatok rám mindnyájan, és értsétek meg: ¹⁵Nincs semmi, ami kívülről jutva az emberbe tisztátalanná tehetné őt; hanem ami kijön az emberből, az teszi tisztátalanná.”

²¹Mert belülről, az ember szívéből jönnek elő a gonosz gondolatok, paráznaságok, lopások, gyilkosságok, ²²házasságtörések, kapzsiságok, gonoszságok; valamint csalás, kicsapongás, irigység, istenkáromlás, gőg, esztelenség. ²³Ezek a gonoszságok mind belülről jönnek; s ezek teszik tisztátalanná az embert.”

A farizeus szó görögül *phariszaiois*, héberül *parhshim*, jelentése *elkülönült*. A farizeus társaság a történelemben volt vallási szekta, politikai párt, szociális mozgalom, filozófiai iskola... Jézus *képmutató*nak nevezi őket, de hívják álszentnek, színésznek is a farizeust. A mai evangéliumi rész a rituális tisztátalanságról és az erkölcsi tisztaságról szól.

1) A farizeusok és Jézus

Nem szorosan tartozik ide, de egy érdekes dolgot olvastam a *farizeusokról*. Tulajdonképpen eddig csak rosszat hallottam róluk, pedig a Makkabeusok idejében ők óvták meg Izraelt a pogány befolyástól (1Makk 2,42). Jézus idejében kb. 6.000 fő tartozott a pártba. A tagok írástudók, törvénytudók voltak, és papok közül is többen. Céljuk, hogy vallási közösségekbe szervezzék az embereket, és ébren tartásák a Törvény iránti tiszteletet és hűséget.

A farizeusok egy része nem volt ellenséges Jézussal szemben. Sőt kapcsolatot kerestek vele, meghívták őt vacsorára házukba (Lk 7,36). Védelmére keltek Heródesssel szemben (Lk 13,31). Nikodémus védi Jézust az ítélelhozatalkor (Jn.7, 51). Arimateai József saját sírboltjába fekteti Jézust (Mt 27,60).

2) Jézus és a farizeusok

Jézus azon túl, hogy elment hozzájuk vacsorázni, szóba állt velük még éjszaka is (Nikodémus), sőt bizonyos értelemben elismeri őket: „Az írástudók és a farizeusok Mózes tanítói székében ülnek. Tegyetek meg ezért mindent, amit mondanak, de tetteiket ne kövessétek!” (Mt 23, 1-3). Ezután kegyetlenül rohan ki ellenük, és *nyolcszoros jajt* kiált rájuk. Ekkor nevezi őket képmutatóknak, akik fölélnek az özvegyek házáat; kárhozat fiaivá teszik a megtérítetteket; vak vezetőik, esztelenek, akik a templommal kapcsolatos visszaéléseket elkövetik; tizedet adnak mindenből, de elhanyagolják az irgalmasságot; a tisztasági törvényeket betartják, de belül tele vannak rablott holmival és szennyyel; fehérre meszelt sírok ők, kívül igaznak látszanak, de belül tele vannak gonoszszággal; a prófétáknak emlékművet építenek, de prófétagyilkosok fiaiként viselkednek. Végül kígyók és viperák fajzatainak minősíti őket.

Lehet az evangélista túlzásainak gondolni ezt a szöveget, de ekkorát nem hazudhatott Máté Lévi, aki ismerhette a farizeusokat, hisz maga is a pénzügyekben eléggé sáros volt (vámos).

Az egyébként a szelíd Jézus senkin nem háborodott fel ennyire. Mivel érdemelték ki ezt a hangot ezek a farizeusok? Ez izgat engem.

3) A rituális tisztaság

Az egész ügy onnan indul ki, hogy a farizeusok megjegyzik, „*Jézus néhány tanítványa nem mosott kezet*”. A *rituális tisztaságról* van szó, pontosabban azokról a mózesi törvényekről, melyek megszabták, hogy mi tiszta és mi tisztátalan, és előírták a tisztulás módjait is. A tisztasági törvényeknek nem a higiéné, nem is az erkölcsiség szolgálata volt a céljuk, hanem ezek a törvények szentelték meg a szent Isten népét és tették *elkülönültté* („felsőbbrendűekké”?) más népektől (a „pogányoktól”!).

Tisztátalanok voltak: a nemiséggel, a halállal, a betegségekkel, bizonyos állatokkal és ételekkel kapcsolatos dolgok. A velük való kapcsolat, érintés is tisztátalanná tette az embert, melytől tisztulási szertatással kellett megszabadulni. Hogy a tisztátalanná váltak újra tisztává váljanak, tisztítóvízzel („szenteltvíz”?) kellett magukat meghinteniük. Óvatosságból azokat az ételeket is, amelyeket pl. pogány kéz érintett a piacon stb. meg kellett mosni, de a poharakat, korsókat, ágyakat stb.

Jézus, érthető módon, ezekkel a rituális előírásokkal keveset törődött. Megvolt a véleménye róluk, és felismerte azt a nagy veszélyt, amit ez a ritualizmus jelent: „*Az Isten törvényét kijátsszátok, hogy megtartsátok hagyományaitokat*”.

4) Az erkölcsi tisztaság

A felolvasott evangéliumi részben szerepel egy *bűnlista*: rossz gondolat, paráznaság, lopás, gyilkosság, házasságtörés, kapzsiság, rosszindulat, hamisság, kicsapongás, irigység, káromkodás, kevélység, léhaság. Egyik bűn sem a rituális tisztulási törvény megszegése, hanem *erkölcsi törvény*, melyet Mózes a *tíz parancsban* is lefektetett. Nem külsőségről szól, hanem erkölcsi törvény megsértése mind.

Jézus a *szívet* nevezi annak a szellemi és erkölcsi központnak, ahonnan származik minden jó, de minden gonosz gondolat, szó és cselekedet is. A *törvénytisztelő hívő*, aki betartja a hagyományban leszögeezett szabályokat, simán megszegheti az erkölcsi törvényeket, miközben köztiszteletnek örvend. A kétkulacsos magatartás lehetővé teszi egyénileg és közösségekben is annak a lehetőségét, hogy a *vallási előírások* szigorú betartása mellett képmutató módon *erkölcsi* mocsokban éljen valaki. Ez a vallások Istenárulása!

--- Testvéreim! Két személyes példával fejezném be.

Amikor felszenteltek és az *újmisét* mondtam, a mennyei boldogság helyett azt éreztem, hogy bűnt követek el, ha a karomat nem vállmagasságban és válszélességben tartom. És ami borzalmasabb, hogy ha hibásan mondom ki a konsekráció szavait, „Hoc est enim, corpus meum” (Ez az én testem), és nem száll le az ostyába a Krisztus! (Egyébként „felfüggesztésem” egyik oka volt, hogy a liturgikus szabályokat megszegtem!)

A másik példa a *gyóntatás*. Amikor még a „kaszniban” (gyóntatószék) gyóntattunk, legtöbbször azt hallottam, hogy „Tisztelendő úr én nem loptam, nem raboltam, nem gyilkoltam, de nem imádkoztam, nem voltam a misén és pénteken húst ettem”. (Az utóbbiról a hittanon eleinte még én is azt tanítottam, hogy aki pénteken húst eszik és ha meghal, rögtön a pokolba jut).

Hogy miért beszélne Jézus ma is, olyan közönségesen a farizeusokról? Azért mert a mai vallási szabályokkal elfedheti, de élvezheti is egy egyház, hogy meggazdagodik, hatalomra tesz szert, és fegyvergyártást, szállítást, használatot és véres háborúkat megenged (megáld...).

Magamnak is mondom: *Képmutatók! Le az álarccal!*

[Kovács László elmékedése elhangzott 2024. szeptember 1-jén a Bokorportán , online csatlakozási lehetőséggel.]

